

تحلیل آنالیز حساسیت نرخ برادهبرداری در ماشین‌کاری تخلیه الکتریکی خشک

وحید طهماسبی^{۱*}، مجید قریشی^۲، معین طاهری^۳

۱- دانشجوی دکتری، مهندسی مکانیک، دانشگاه صنعتی خواجه نصیر الدین طوسی، تهران

۲- دانشیار، مهندسی مکانیک، دانشگاه صنعتی خواجه نصیر الدین طوسی، تهران

۳- استادیار، مهندسی مکانیک، دانشگاه اراک، اراک

* تهران، صندوق پستی ۱۹۹۵-۱۹۹۹، Vtahmasbi@mail.kntu.ac.ir

چکیده

ماشین‌کاری تخلیه الکتریکی خشک یکی از جدیدترین فرآیندهای ماشین‌کاری می‌باشد که مطالعه بروی آن در حال گسترش است. از جمله مزایای این روش می‌توان به مواردی نظری سازگاری با محیط زیست، پایین بودن هزینه‌های فرآیند، ساده شدن ابزار و تجهیزات، بهینه‌شدن پارامترهای ماشین‌کاری و ارزان بودن دی‌الکتریک اشاره کرد. با توجه به کاربردهای روبه افزایش این نوع ماشین‌کاری و از آن جا که نرخ برادهبرداری ازجمله خروجی‌های مهم در این فرآیند بوده و از اهمیت زیادی برخوردار است، همچنین اضافه شدن دو فاکتور فشارگاز و سرعت دورانی ابزار نسبت به ماشین‌کاری اسپارک معمول، بررسی پارامترهای تأثیرگذار بر نرخ برادهبرداری این فرآیند در تحلیل جگونگی انجام و بهبود آن امری ضروری می‌باشد. لذا در این مقاله با استفاده از روش آنالیز حساسیت آماری سوبل که نسبت به سایر روش‌ها دارای مزیت استخراج مقدار کمی تأثیر پارامترهای مختلف، شامل ولتاژ دهانه‌ی ماشین‌کاری، جریان تخلیه الکتریکی، زمان روشنی پالس، نسبت زمان روشنی به خاموشی پالس، فشار گاز دی‌الکتریک و سرعت دوران ابزار بر نرخ برادهبرداری پرداخته شده است. نتایج بدست آمده از تحلیل حساسیت نشان می‌دهد که از بین پارامترهای ورودی، پارامتر سرعت دوران ابزار، دارای بیشترین تأثیر بر نرخ برادهبرداری می‌باشد و پارامتر ولتاژ کمترین تأثیر را بر نرخ برادهبرداری داشته و می‌توان آن را تحت عنوان پارامتر کمتر در ساده‌سازی معادلات در نظر نگرفت.

کلید واژگان: آنالیز حساسیت، روش آماری سوبل، ماشین‌کاری تخلیه الکتریکی خشک، نرخ برادهبرداری

Sensitivity analysis of material removal rate in dry electro-discharge machining process

Vahid Tahmasbi^{1*}, Majid Ghoreishi¹, Moein Taheri²

1- Department of Mechanical Engineering, Khajeh Nasir Toosi University of Technology, Tehran, Iran

2- Department of Mechanical Engineering, Arak University, Arak, Iran

* P.O.B. 19395-1999, Tehran, Iran, Vtahmasbi@mail.kntu.ac.ir

ABSTRACT

Dry electro discharge machining is one of the newest machining processes on which studies are remarkably expanding. Its advantages include being environment friendly, low process costs, simple tools and equipment, optimized machining parameters and cheap dielectric. Considering fast expansion of this machining process, its optimized performance is desirable. Considering the material removal rate and the addition of the gas pressure and electrode rotational speed comparing to the conventional spark machining makes the analysis of effective parameters on material removal rate necessary for improving the process performance. In this study, the effect of different parameters such as machining gap voltage, electro discharge current, pulse on-time, pulse on-time to pulse off time ratio, dielectric gas pressure and tool rotational speed on material removal rate were studied using Sobol statistical sensitivity analysis method. In comparison with the other methods, it possesses the advantage of determining the quantitative values of parameters' effect. Results from sensitivity analysis reveals that among input parameters, discharge current has the most influence on the material removal rate and the gas pressure and rotational speed of the electrode are significant parameters which control the material removal rate. Furthermore, it was observed that machining gap voltage has the lowest influence on the material removal rate which can be removed from the model for simplification.

Keywords: Dry EDM, Material Removal Rate, Sensitivity Analysis, Sobol Statistical Method.

۱- مقدمه

دی‌الکتریک گازی به جای مایع و همچنین دوران ابزار می‌باشد [۳،۲]. ماشین‌کاری تخلیه الکتریکی خشک به بهینه‌سازی پارامترهای مؤثر در ماشین‌کاری سوراب و همکارانش به نوین ماشین‌کاری می‌باشد که تحقیق و مطالعه بر روی آن به سرعت در حال تخلیه الکتریکی خشک به روش شبكه عصبی پرداختند [۴]. گویندان و همکارانش به بررسی پارامترهای مؤثر بر سوراخ‌کاری تخلیه الکتریکی خشک در نرخ برادهبرداری پرداختند که آزمایش‌های آن‌ها به روش تاگوچی طراحی و تحلیل شده است [۵]. قریشی و طهماسبی با در نظر گرفتن ولتاژ دهانه‌ی ماشین‌کاری، جریان، زمان روشنی و خاموشی پالس، فشار گاز دی‌الکتریک و سرعت دوران الکترود به عنوان متغیرهای ورودی مؤثر در فرآیند، بهینه‌سازی

ماشین‌کاری تخلیه الکتریکی خشک به عنوان یکی از جدیدترین فرآیندهای نوین ماشین‌کاری می‌باشد که تحقیق و مطالعه بر روی آن به سرعت در حال گسترش و پیشرفت است. اساس کار ماشین‌کاری تخلیه الکتریکی بر پایه‌ی اثرات حرارتی ناشی از تخلیه الکتریکی است [۶]. این نوع ماشین‌کاری از جمله فرآیندهای نوین ماشین‌کاری برای دستیابی به نرخ برادهبرداری بالا در ماشین‌کاری غیرستاتی و مخصوصاً در حالت خشن‌ترانشی است. عمدۀ تفاوت این فرآیند با فرآیند ماشین‌کاری معمول تخلیه الکتریکی، استفاده از

Please cite this article using:

V. Tahmasbi, M. Ghoreishi, M. Taheri, Sensitivity analysis of material removal rate in dry electro-discharge machining process, *Modares Mechanical Engineering, Proceedings of the Advanced Machining and Machine Tools Conference*, Vol. 15, No. 13, pp. 382-386, 2015 (in Persian) فارسی

برای ارجاع به این مقاله از عبارت ذیل استفاده نمایید:

آنالیز حساسیت ابزاری جهت بررسی سیستم‌ها و تعیین تأثیر پارامترهای ورودی بر روی متغیرهای خروجی سیستم‌ها می‌باشد. آنالیز حساسیت را به چند طریق طبقه‌بندی می‌کنند. بحسب کاربرد که به نوع قطعی یا احتمالی است یا بحسب فرم مدل، که به روش‌های گرافیکی، ریاضی و آماری طبقه‌بندی می‌شود.

روش گرافیکی: در این روش تحلیل حساسیت، حساسیت را در فرم‌هایی به صورت نمودار و جدول یا سطوح نمایش می‌دهند. از روش گرافیکی عموماً برای نشان دادن تغییرات خروجی‌ها تحت تأثیر ورودی‌ها استفاده می‌شود.

روش ریاضی: در روش ریاضی، حساسیت را از روی تغییرات خروجی بحسب تغییرات ورودی به دست مقدار کمی تغییر در ورودی می‌پردازد.

روش آماری: این تحلیل حساسیت به صورت توزیع احتمالی به شبیه‌سازی ورودی می‌پردازد، سپس تأثیر این ورودی را بر خروجی ارزیابی می‌کند. در این روش می‌توان اثر متقابل بین چندین ورودی را بر روی خروجی مشخص کرد.

روش سوبیل یکی از روش‌های آنالیز حساسیت آماری و مستقل از مدل است که بر پایه‌ی تجزیه واریانس می‌باشد. از این روش می‌توان برای توابع و مدل‌های غیرخطی و غیریکنواخت استفاده کرد [۱۱].

در این روش برای مدل تعریف شده با تابع $y=f(x)$ ، که y خروجی مدل و $(x_1, x_2, \dots, x_n)$ بردار پارامترهای ورودی می‌باشد، واریانس خروجی مدل (V) به صورت مجموع واریانس‌های هر ترم تجزیه شده به صورت رابطه (۲) می‌باشد:

$$V(Y) = \sum_{i=1}^n V_i + \sum_{1 \leq i < j \leq n} V_{ij} + \dots + V_{1,\dots,n} \quad (2)$$

که در آن، V_i تأثیر مرتبه‌ی اول برای هر فاکتور ورودی ($|x_i|$) برهمنش بین $V_{1,\dots,n}$ تا $V_{ij} = V[E(Y|x_i, x_j)] - V_i - V_j$ می‌باشد، و برهمنش بین n فاکتور را نشان می‌دهند.

شاخص‌های حساسیت به صورت نسبت واریانس هر مرتبه به واریانس کلی به دست می‌آیند: $S_i = \frac{V_i}{V} = S_i$. S_i شاخص حساسیت مرتبه‌ی اول، $\frac{V_{ij}}{V} = S_{ij}$ شاخص حساسیت مرتبه‌ی دوم و ...).

شاخص حساسیت کلی یا همان تأثیر کلی هر پارامتر به صورت مجموع همه‌ی مرتبه‌های شاخص حساسیت برای آن پارامتر به صورت رابطه (۳) به دست می‌آید:

$$S_{Ti} = S_i + \sum_{i \neq j} S_{ij} + \dots \quad (3)$$

معادلات و روابط روش سوبیل در مرجع [۱۲] به طور کامل ارائه شده است.

۳- آنالیز حساسیت پارامترها

در این بخش به بررسی تأثیر پارامترهای مختلف ماشین‌کاری تخلیه الکتریکی خشک بر نرخ بردادری در این نوع ماشین‌کاری پرداخته شده است. شکل‌های ۱ تا ۶ پرآنکدگی نقاط نرخ بردادری با تغییرات همزمان شش پارامتر ورودی را نشان می‌دهند. نقاط پرآنکدگی موجود در این شکل‌ها با استفاده از نرم‌افزار سیمبل^۱ و به روش سوبیل استخراج شده‌اند. در روش سوبیل برخلاف روش‌های گرافیکی، که در آن‌ها تمامی ورودی‌ها به‌جز یک ورودی ثابت است، با استفاده از الگوریتمی خاص تمامی پارامترها به‌طور همزمان تغییر می‌نمایند که برای توضیحات بیشتر می‌توان به مرجع [۱۱] مراجعه

به روش سطح پاسخ برای بهبود ماشین‌کاری از نظر نرخ بردادری را بررسی نموده‌اند [۶].

آنالیز حساسیت، عدم قطعیت در خروجی یک مدل را بررسی نموده و بیان می‌نماید که این عدم قطعیت در خروجی چگونه به عدم قطعیت در ورودی مرتبط می‌گردد [۷]. این روش برای شناسایی پارامترهای مؤثر و غیر مؤثر در مدل خروجی مورد استفاده قرار می‌گیرد. مدل‌های آنالیز حساسیت در دو نوع محلی و عمومی طبقه‌بندی می‌شوند [۸]. روش ای-فست توسعه کوکیر و همکارانش [۹] ارائه شده و سالتی و همکارانش [۱۰] این روش را بهبود داده‌اند.

تاکنون از روش‌های آماری آنالیز حساسیت جهت بررسی دقیق و کمی میزان تأثیرگذاری پارامترهای مختلف بر نرخ بردادری در فرآیند ماشین‌کاری تخلیه الکتریکی خشک استفاده نشده است.

در این مقاله ابتدا به بررسی کلی فرآیند ماشین‌کاری تخلیه الکتریکی خشک پرداخته شده است و سپس روش‌های مختلف آنالیز حساسیت مورد مطالعه قرار گرفته‌اند. پس از آن، روش آنالیز حساسیت آماری سوبیل مورد بررسی قرار گرفته است و با استفاده از این روش به بررسی تأثیر پارامترهای ورودی مختلف بر روی پارامتر خروجی نرخ بردادری پرداخته شده است.

نتایج به دست آمده از تحلیل حساسیت آماری نتایج نشان می‌دهد که از بین پارامترهای ورودی، پارامتر ورودی ولتاژ کمترین تأثیر را بر پارامتر خروجی نرخ بردادری داشته و می‌توان آن را تحت عنوان پارامتر کم اثر در ساده‌سازی معادلات در نظر گرفت. همچنین پارامتر ورودی جریان دارای بیشترین اثر بر پارامتر خروجی نرخ بردادری بوده و حتماً باید به دقت اثرات تغییر این پارامتر در فرآیند مورد توجه قرار گیرد.

۲- شرح مسئله

در این بخش ابتدا مختصی به ماشین‌کاری تخلیه الکتریکی خشک پرداخته شده و سپس آنالیز حساسیت و روش‌های مختلف آن شامل روش گرافیکی، ریاضی و آماری به طور مختصر بررسی شده و سپس با توجه به نیاز به بررسی تأثیر متقابل بین ورودی‌های مختلف، روش آنالیز حساسیت آماری سوبیل جهت تحلیل و بررسی اثر پارامترهای مختلف انتخاب گشته و به شرح مختصر آن پرداخته شده است.

۲-۱- ماشین‌کاری تخلیه الکتریکی خشک

ماشین‌کاری تخلیه الکتریکی یکی از پرکاربردترین روش‌های ماشین‌کاری غیرستنی می‌باشد که در سال‌های اخیر مطالعه و پژوهش پیرامون آن در حال گسترش است. نرخ بردادری از جمله خروجی‌های بسیار مهم در طی فرآیند ماشین‌کاری تخلیه الکتریکی خشک بوده و از اهمیت زیادی برخوردار است.

با توجه به نتایج به دست آمده از مرجع [۶] مدل نرخ بردادری به صورت کد شده بحسب متغیرهای ورودی ماشین‌کاری به صورت رابطه (۱) خواهد بود:

$$\begin{aligned} MRR = & 2.0459 + 0.109Vg + 1.0150I_d + 0.121T_{on} \\ & + 0.3275D\% + 0.2675P + 0.52N + 0.1379I^2 \\ & - 0.1421T_{on}^2 + 0.15V_g \times P + 0.1712I_d \times D\% \\ & + 0.2256I_d \times P + 0.365I_d \times N \\ & - 0.1362T_{on} \times D\% - 0.165P \times N \end{aligned} \quad (1)$$

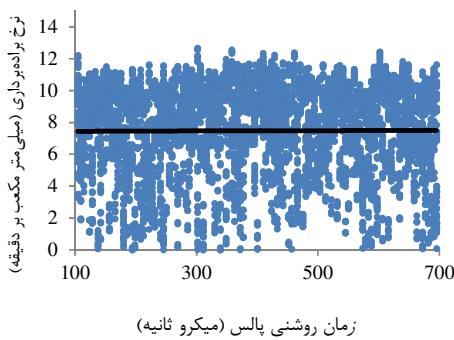
۲-۲- روش‌های آنالیز حساسیت

2. SimLab

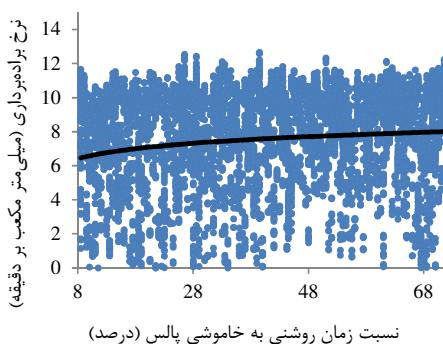
1. Coded unit

نکته ضروری است که در ماشین کاری تخلیه الکتریکی با کاهش زمان خاموشی پالس نرخ براده برداری افزایش می‌یابد ولی از طرف دیگر باید توجه داشت که کم کردن بیش از حد این زمان سبب می‌گردد تا زمان کافی به دی‌بونیزه شدن دی‌الکتریک داده نشود و شرایط پس از اسپارک اول برای اسپارک بعدی آمده نگردد و منجر به جرقه‌ی ناخواسته گردد که این هم به نوبه خود سبب ناپایداری فرآیند ماشین کاری می‌گردد [۱].

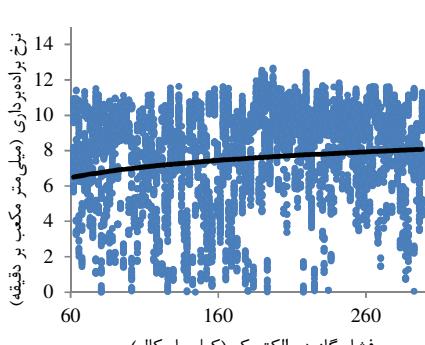
فشار ورودی گاز و سرعت دوران الکترود فاکتورهای ویژه‌ی ماشین کاری تخلیه الکتریکی خشک می‌باشند. شکل ۵ نمایش دهنده‌ی افزایش نسبی نرخ براده برداری با افزایش فشار گاز دی‌الکتریک می‌باشد، که این افزایش در فشارهای پایین‌تر بیشتر می‌باشد. افزایش فشار گاز ورودی باعث افزایش پایداری ستون پلاسما در دی‌الکتریک گازی می‌گردد و همچنین با توجه به شستشوی بهتر دهانه و خروج ذرات و اکسید شدن بهتر براده‌ها به افزایش نرخ براده برداری کمک می‌نماید.

شکل ۳ اثر زمان روشنی پالس بر نرخ براده برداری

شکل ۴ اثر نسبت زمان روشنی به خاموشی پالس بر نرخ براده برداری

شکل ۵ اثر فشار گاز دی‌الکتریک بر نرخ براده برداری

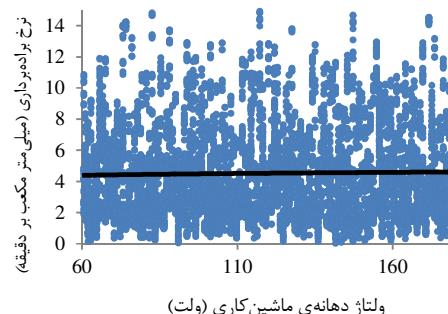
نمود.

شکل ۱ نشان می‌دهد که با افزایش میزان ولتاژ دهانه‌ی ماشین کاری، نرخ براده برداری به صورت نسبتاً خطی و با نرخ بسیار کم افزایش می‌یابد. بیان این نکته مهم است که به طور کلی همان‌گونه که در تحلیل نمودار مشخص است، تغییرات ولتاژ ممکن است در مشخصه‌های ماشین کاری اثر قابل توجهی نداشته باشد، زیرا ولتاژی که بر روی ماشین تنظیم می‌گردد، ولتاژ منبع قدرت بوده (ولتاژ مدار باز) و ولتاژ دهانه‌ی ماشین کاری که در آن اسپارک رخ می‌دهد معمولاً ۰/۲۵ تا ۰/۰ این ولتاژ است [۱].

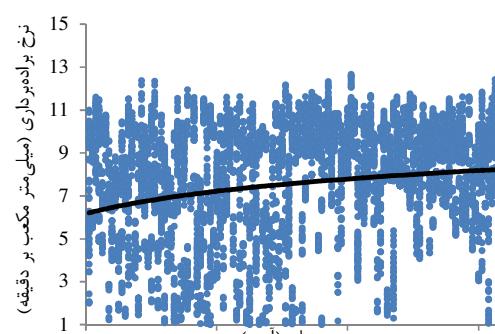
شکل ۲ نیز بیانگر این امر است که با افزایش جریان، نرخ براده برداری افزایش خواهد یافت که این افزایش نرخ در جریان‌های پایین نسبت به جریان‌های بالا چشم‌گیرتر می‌یابد. با افزایش جریان، انرژی تخلیه شده در دهانه‌ی ماشین کاری بیشتر شده و چاله‌ی مذاب عمیق‌تر و بزرگ‌تری تولید می‌نماید که منجر به افزایش نرخ براده برداری می‌گردد [۱].

شکل ۳ اثر زمان روشنی پالس بر نرخ براده برداری را نشان می‌دهد. با توجه به شکل می‌توان اثر روشنی پالس در بازه زمانی داده شده را ناچیز و قابل صرف‌نظر دانست. در ابتدا با افزایش زمان روشنی پالس نرخ براده برداری به دلیل انرژی بیشتر در دهانه افزایش می‌یابد و به یک حد اکثری رسیده و پس از آن دیگر افزایش زمان روشنی اثر مناسبی نخواهد داشت. دلیل آن این است که با افزایش بیشتر زمان روشنی، قطر ستون کاتال پلاسما افزایش می‌یابد و تمرکز انرژی بر روی سطح کاهش یافته و منجر به چاله‌های مذاب کوچکتر و با عمق کمتر می‌گردد. در نتیجه افزایش زمان روشنی پالس تا حد معینی مناسب می‌باشد [۱].

شکل ۴ نیز نشان دهنده‌ی افزایش نرخ براده برداری با افزایش درصد نسبت روشنی به خاموشی پالس می‌باشد. در مورد زمان خاموشی پالس توضیح این

شکل ۱ اثر ولتاژ دهانه‌ی ماشین کاری بر نرخ براده برداری

شکل ۲ اثر جریان بر نرخ براده برداری

می دهد که از بین تمامی ۶ پارامتر ورودی، با توجه به درصد های به دست آمده از روش آنالیز حساسیت آماری سوبول و با استفاده از نرم افزار سیمبل که بالگوریتمی خاص پارامترهای ورودی را به طور همزمان تغییر داده و اثر آن را بر پارامتر خروجی بررسی می نماید [۱۱]، پارامتر جریان با ۵۴ درصد تأثیرگذاری، بیشترین اثر را بر روی نرخ براده برداری دارد. پس از پارامتر جریان نیز فشار گاز دی الکتریک با ۳۵ درصد تأثیرگذاری به عنوان دومین پارامتر اثرگذار بر روی نرخ براده برداری شناخته می شود.

پس از این دو پارامتر، پارامترهای ورودی شامل سرعت دوران ابزار و سبیت زمان روشنی به خاموشی پالس به ترتیب سومین و چهارمین پارامتر تأثیرگذار بر پارامتر خروجی نرخ براده برداری شناخته شده که تأثیر متوسطی دارند.

دو پارامتر ورودی ولتاژ دهانه ماشین کاری و زمان روشنی پالس نیز با کمتر از ۱ درصد اثرگذاری به عنوان پارامترهای کم اثر در نرخ براده برداری شناخته شده که می توان برای ساده سازی مسئله از تأثیر آنها صرف نظر نمود.

روش آماری آنالیز حساسیت سوبول، نسبت به آنالیز واریاننس این برتری را دارد که علاوه بر مشاهده تأثیر کیفی پارامترهای ورودی بر پارامتر خروجی، می توان تأثیر کمی و دقیق این پارامترها را به طور همزمان به دست آورده و پارامترهای مهم با تأثیرگذاری بالا و پارامترهای کم اثر را به طور دقیق شناسایی نمود.

۴- جمع بندی و نتیجه گیری

در این مقاله برای بررسی و تحلیل حساسیت نتایج به دست آمده از روش آماری سوبول استفاده شد که روشی دقیق بوده ولی به زمان بالای اجرا نیاز دارد. در روش سوبول برخلاف روش های گرافیکی، که در آنها تمامی ورودی ها به جز یک ورودی ثابت است، با استفاده از الگوریتمی خاص تمامی پارامترها به طور همزمان تغییر می نمایند و در نتیجه اثرگذاری پارامترهای موثر در فرآیند به نحو دقیق تری بدست می آیند.

فرآیند ماشین کاری تخلیه الکتریکی خشک از جمله فرآیندهای ماشین کاری برای دستیابی به نرخ براده برداری بالا در ماشین کاری غیرستاتی و به ویژه در حالت خشن تراشی می باشد. با انجام تحقیقات گسترش بر روی این فرآیند از جمله نوع گاز و ترکیب آن با مایع دی الکتریک در حیطه های مختلف ماشین کاری تخلیه الکتریکی خشک از جمله فرز و سیم برش و همچنین بررسی تأثیر پارامترهای مختلف بر روی این فرآیندها، می توان به طور قابل ملاحظه ای این فرآیندها را بهبود بخشید.

بررسی های صورت گرفته در این مقاله نشان می دهد که جریان و فشار گاز دی الکتریک به عنوان دو پارامتر مهم و تأثیرگذار در فرآیند ماشین کاری تخلیه الکتریکی خشک شناخته شده که تأثیر فراوانی بر نرخ براده برداری خواهند داشت، لذا با توجه به نوع فرآیند موردنظر، انتخاب دقیق جریان و فشار گاز دی الکتریک بسیار مهم و ضروری می باشد.

همچنین نتایج بدست آمده بیانگر این امر است که برای دستیابی به نرخ براده برداری بالا در این فرآیند، باید جریان، فشار گاز دی الکتریک و نسبت روشنی به خاموشی پالس را تا حد بینه و در بازه های داده شده بیشتر نمود.

۵- مراجع

- [1] M. Ghoreishi, *Electrical Discharge Machining*, Second Edition, pp. 11-40, Tehran: KNT University Of Technology, 2009. (In Persian)
- [2] M. Kunieda, M. Yoshida, and N. Taniguchi, Electrical Discharge Machining in Gas, *CIRP Annals-Manufacturing Technology*, Vol. 46,

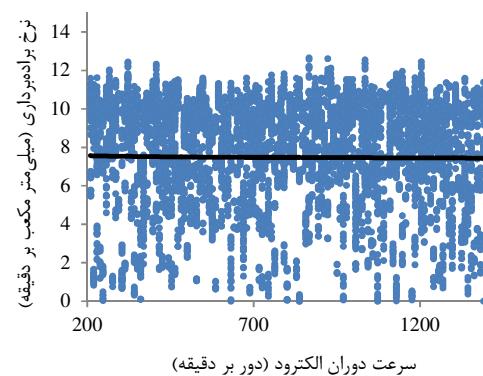
شکل ۶ نیز تأثیر جزئی سرعت دوران الکترود بر نرخ براده برداری را نشان می دهد.

با توجه به نتایج موجود در شکل های ۱ تا ۶ مشخص می گردد که در بازه های در نظر گرفته شده برای پارامترهای ورودی در این مقاله (شامل ولتاژ دهانه ماشین کاری، جریان تخلیه الکتریکی، زمان روشنی و خاموشی پالس، نسبت زمان روشنی به خاموشی پالس، فشار گاز دی الکتریک و سرعت دوران ابزار) از بین ۶ پارامتر موجود، پارامتر جریان (شکل ۲) بیشترین تأثیر را بر نرخ براده برداری دارد، زیرا در بازه تغییرات مورد بررسی این پارامتر (بین ۴ تا ۲۰ آمپر) شبکه کلی تغییرات منحنی گرافیکی این پارامتر از سایر پارامترها بیشتر می باشد.

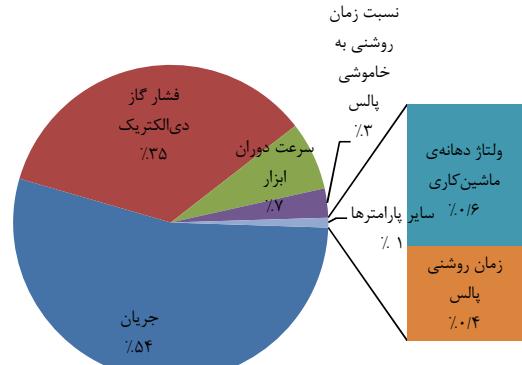
مقایسه کلی شکل های ۱ تا ۶ نیز نشان دهنده آن است که در بازه های مورد بررسی برای پارامترهای ورودی، بعد از پارامتر جریان، پارامتر فشار گاز دی الکتریک نیز که در بازه ۶۰ تا ۳۰۰ کیلو پاسکال متغیر است، تأثیر قابل توجهی بر نرخ براده برداری دارد.

همچنین نتایج به دست آمده بیانگر این امر است که پارامتر ولتاژ دهانه ماشین کاری در بازه مورد بررسی (بین ۶۰ تا ۱۸۰ ولت) دارای کمترین تأثیر بر نرخ براده برداری می باشد، زیرا با توجه به شکل ۱ مشخص می گردد که نمودار گرافیکی تغییرات این پارامتر شبکه بسیار کم و نزدیک به صفر داشته و این شبکه نسبت به شبکه نمودارهای سایر پارامترها بسیار جزئی و ناچیز است.

با توجه به شکل ۷ که نتایج آنالیز حساسیت پارامترها به روش سوبول را نشان می دهد نیز صحت نتایج به دست آمده تأیید می گردد. شکل ۷ نشان

شکل ۶ اثر سرعت دوران الکترود بر نرخ براده برداری

شکل ۷ درصد تأثیر پارامترهای مختلف بر نرخ براده برداری به روش سوبول

- Safety*, Vol. 50, pp. 225-239, 1995.
- [8] A. Saltelli, K. Chan, and E. Scott, sensitivity analysis Wiley series in probability and statistics, *Willey*, New York, 2000.
- [9] R. Cukier, H. Levine, and K. Shuler, Nonlinear sensitivity analysis of multiparameter model systems, *Journal of computational physics*, Vol. 26, pp. 1-42, 1978.
- [10] A. Saltelli, S. Tarantola, and K. S. Chan, A quantitative model-independent method for global sensitivity analysis of model output, *Technometrics*, Vol. 41, pp. 39-56, 1999.
- [11] I. M. Sobol, Sensitivity estimates for nonlinear mathematical models, *Math. Model. Comput. Exp.*, Vol. 14, pp. 407-414, 1993.
- [12] M. H. Korayem, Z. Rastegar, and M. Taheri, Sensitivity analysis of contact mechanics models in manipulation of biological cell, *Nanoscience and Nanotechnology*, Vol. 2, pp. 49-56, 2012.
- pp.143-146, 1997.
- [3] NASA, Inert-Gas Electrical-Discharge Machining, *NASA Technical Brief No. NPO-15660*, Vol. 160, No. 9, pp.1-9, 1984.
- [4] S. Sourabh, K. Saha, and S. K. Choudhury, Experimental investigation and empirical modeling of the dry electric discharge machining process, *International Journal of Machine Tools & Manufacture*, Vol. 49, pp. 297-308, 2009.
- [5] P. Govindan and S. S. Joshi, Experimental Characterization of Material Removal in Dry Electrical Discharge Drilling, *International Journal of Machine Tools and Manufacture*, Vol. 50, No. 5, pp. 431-443, 2010.
- [6] M. Ghoreishi and V. Tahmasebi, Optimization of material removal rate in dry electro-discharge machining process, *Modares Mechanical Engineering*, Vol. 14, No. 12, pp. 113-121, 2015. (In Persian)
- [7] A. Saltelli and I. M. sobol, about the use of rank transformation in sensitivity analysis of model output, *Reliability Engineering & System*